

Agnieszka Faber
www.dogadajciesz.pl

Relacja z seminarium z Andersem Hallgrenem.

O autorze:

Anders Hallgren jest szwedzkim psychologiem i psim behawiorystą. Jego przygoda z psami zaczęła się w latach 60 ubiegłego wieku. Wiele czasu Anders poświęcił szukaniu przyczyn różnych problemów behawioralnych u psów oraz okoliczności sprzyjających ich powstawaniu. Jest autorem 10 badań naukowych dotyczących psów. W efekcie udało mu się stworzyć "narzędzia psychologiczne", które do dziś używane są przez behawiorystów zwierzęcych w całej Skandynawii. W 1989 roku Anders wyszkolił pierwszego w Szwecji psa asystującego. Następnie założył stowarzyszenie zrzeszające osoby szkolące psy dla niepełnosprawnych. Dziś Anders Hallgren jest popularnym wykładowcą i często uczestniczy w konferencjach poświęconych psom. Jest także autorem 27 książek o psach oraz wielu artykułów. (www.psiawachta.pl)

W dniach 5-6. marca 2011 w Piasecznie k/Warszawy odbyło się seminarium pt.: „Energia i motywacja” prowadzone przez Andersa Hallgrena. Organizatorem seminarium była Fundacja Psia Wachta.

Wiodącymi tematami omawianymi podczas dwudniowego spotkania ze szwedzkim trenerem były czynniki wpływające na energię i motywację psa pracującego, obniżanie poziomu agresji u psów czy analiza psa pod kątem bólu i równowagi hormonalnej a więc wszystko to, co ma wpływ na osiągnięcia psa w sporcie. Treści przekazywane przez Andersa Hallgrena były uniwersalne i każdy przewodnik psa, niezależnie od tego czy pracuje z psem na gruzowiskach, startuje w zawodach psich zaprzęgów czy w dogtrekkingu odnajdzie w nich wskazówki przydatne również w życiu codziennym z psem.

Za niepowodzenia psów w zawodach czy w pracy często obwinia się psy, rzadko natomiast metody, którymi psy były szkolone. Szkolenie psów ma swoje początki pod koniec XVIII. wieku kiedy to niemieccy wojskowi zaczęli wykorzystywać psy w pracy zawodowej. Pierwsze kursy dla psów polegały w 75% na doskonaleniu umiejętności chodzenia przy nodze. Z biegiem lat większą uwagę zaczęto przywiązywać do tego, jak uczyć psy, by dobrze wypełniały swoją pracę.

Hallgren przez 9 lat szkolił w Kalifornii psy pracujące na gruzowiskach. Te doświadczenia przyczyniły się do wysnucia kilku istotnych wniosków dotyczących tego co tak naprawdę ułatwia, a co utrudnia psu pracę:

- Wg Andersa awersyjne metody szkolenia psów przyczyniają się do bierności, która zwłaszcza w przypadku pracy np. na gruzowiskach blokuje możliwości psa.
- W szkoleniu psów pracujących posłuszeństwo nie powinno odgrywać głównej roli, to nie na beznamiętnym powtarzaniu komend polegać powinno przygotowanie psa. Pies pracujący to pies, który efektywnie wykonuje swoją pracę (w przypadku pracy na gruzowiskach będzie to więc pies, który podejmie inicjatywę, wykorzysta węch do szukania ludzi, a nie taki, który nie odstępkuje przewodnika na krok).

TESTY DLA PSÓW

Wiele osób szukając psa do pracy przeprowadza testy. Wg Andersa testy mogą pomóc, jednak przewodnik nie powinien opierać swojego wyboru tylko na nich. Często trudno zauważyć różnicę między psem bardzo energicznym a psem bardzo zestresowanym.

Hallgren wyróżnił trzy typy testów dla psów:

1. Symulacja różnych sytuacji np. test na socjalność: zaproszenie do domu gościa i obserwacja reakcji psa.
Test ten jest przewidywalny w 60%, istnieje 50% szans, że tak wybrany pies będzie dobrze wykonywał swoją pracę. Wyniki testu nie są w pełni miarodajne, ponieważ reakcje psów będą różne i zależne np. od samopoczucia psa w danym dniu, od tego czy suka w okolicy nie ma ciecarki czy też sama jej nie ma.
2. Testy psychiczne: w przeciwieństwie do pierwszego testu tutaj poddaje się psa jakiemuś bodźcowi nieprzyjemnemu np. odgłosom strażaków. Ocenia się reakcję psa na dany bodziec, siłę psychiki zwierzęcia
3. Testy psychiczne dla psów problemowych: test ten nie ocenia przydatności psa do pracy, ponieważ pies problemowy to pies zestresowany a co za tym idzie- niezdolny do pracy. Ten test to test tolerancji, chcemy dowiedzieć się jak możemy zmienić zachowanie psa, a nie tego, że jest „słaby/mocny psychicznie”. Testy te mają pomóc w pracy nad zachowaniami problemowymi.

Dobry właściciel psa

- To osoba nie nazbyt kontrolująca i autorytatywna. Wpływ na to jak pies pracuje, ma w pierwszej kolejności to, jak właściciel żyje z nim 24h/dobę.

Regularny trening fizyczny sprawia, że ciało psa zmienia się, zmusza do regularnych treningów. Pies pracujący jest więc jak atleta, stale w dobrej kondycji fizycznej.

- Treduje z psem 1x-2x w tygodniu, nie częściej.
- Obserwuje pracę z psem i kontakty z psem każdego członka rodziny (ze względu na fakt, że psy pracujące zwykle są też psami rodzinnymi, ponadto niekorzystna atmosfera wśród ludzi, agresja, krzyk, kłótnie itp. negatywnie odbijają się na psie i jego zachowaniu

Psy pracujące borykają się zarówno z nadwyżką jak i niedostateczną energicznością, brakiem motywacji. Niektóre psy, jak np. labradory tracą dużo energii na poszukiwanie jedzenia, dlatego też w takiej sytuacji lepiej nie motywować psa na smakołyki, a samym ćwiczeniem posłuszeństwa, jeśli akurat to jest dla danego psa frajdą samą w sobie.

Inny problemem psów pracujących jest instynkt łowiecki, zależność od właściciela, wahania nastroju psa czy choroby.

Czynniki wpływające na energię psa:

- Energia a właściwie jej poziom jest częściowo dziedziczna
- Jest zależna od rasy
- Jest zależna od linii hodowlanej
- Od płci (samce z reguły odznaczają się większym poziomem energii)
- Od doświadczeń psa

- Od obecnej sytuacji społecznej w rodzinie, w której żyje pies
- Od kondycji fizycznej psa
- Na energię wpływają również ból i choroba
- I wydarzenia traumatyczne przeżyte przez psa

Energii nie można mylić ze stresem i choć często wydaje nam się, że pies ma nadmiar energii, to w rzeczywistości poziom jego stresu przewyższa jego możliwości radzenia sobie z nim. Codzienne, wielokrotne rzucanie psu piłki i pogoń za nią nie świadczy o energiczności psa a o wysokim poziomie stresu, który narasta przez taką aktywność.

Fizjologia energii:

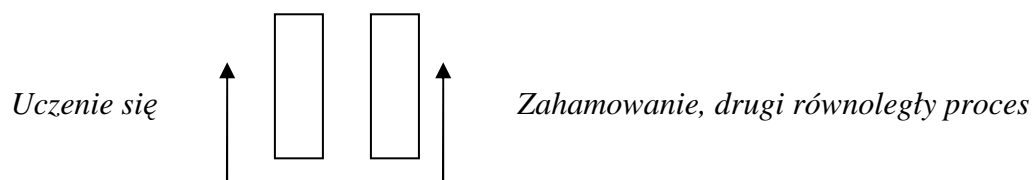
Na energię ma wpływ budowa mózgu- jedna część odpowiedzialna jest za emocje, uczucia, druga za obraz, uczenie się. Energia znajduje się w części odpowiedzialnej za emocje. Wpływ na energię mają też neuroprzekaźniki- noradrenalina, która aktywuje i serotonina, która spowalnia wszelkie procesy. Często dochodzi do zbyt dużego poziomu noradrenaliny w stosunku do serotoniny. Stan ten może być spowodowany nieodpowiednią dietą czy gospodarką np. witamin z grupy B w organizmie. Pożądana jest równowaga między układem limbicznym odpowiedzialnym za emocje i układem myślowym oraz równowaga pomiędzy noradrenaliną a serotoniną.

By to osiągnąć pies powinien mieć zapewnione aktywności umysłowe np. powolne pokonywanie przeszkód w agility, podążanie za śladem, szukanie zabawek, uczenie się sztuczek itp. Za wszystko to odpowiada część poznawcza mózgu i wszystko to pomaga psom zachować wspomnianą wyżej równowagę.

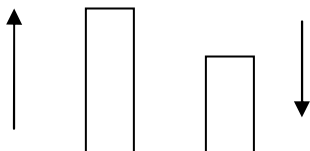
Przerwy

System nerwowy potrzebuje przerw. Warto zauważyć, że pies, który np. podąża za śladem po ok. 15 metrach czasem w niezauważalny dla nas sposób zrobi sobie przerwę- zachowanie psa wówczas zmieni się, pies zatrzyma się, rozejrzy, odwróci swoją uwagę od śladu. Już kilka sekund wystarczy, by system nerwowy się zregenerował. Dlatego tak ważne jest, by w pracy nie przeszkadzać psu ciągłym zachęcaniem go do pracy, do wykonywania zadania. Pies nie zapomina co miał robić, jego organizm potrzebuje kilku sekund przerwy co dla nas może wydawać się opieszałością a nawet brakiem zainteresowania zadaniem.

Badaniem tego zjawiska zajmował się Hull, wyjaśnił na jakiej zasadzie organizm potrzebuje przerw:

Równoległe do procesu uczenia się postępuje proces zahamowania.

Im bardziej mózg pracuje, tym bardziej staje się odporny na naukę (to coś porównywalnego do zakwasów występujących po wysiłku fizycznym)

Przerwa powoduje, że proces hamujący ustaje i opada a proces uczenia się trwa. Przerwa jest więc jakby „resetowaniem” procesu hamującego.

Zasada dbałości o przerwy powinna mieć duże znaczenie również wtedy, gdy pies jest młody lub uczymy go czegoś nowego oraz przy monotonna ćwiczeniach- sesje powinny trwać około 15-20s po których nastąpi krótka przerwa.

WPLYW SYSTEMU HORMONALNEGO

Na energię psa wpływ ma również system hormonalny psa.

- hormony płciowe

- Estrogen- osiąga wysoki poziom w organizmie w czasie ciąży urojonej, ciecarki. Dwa miesiące po ciecarki poziom hormonów płciowych u sukki osiąga wysoki poziom, co nie będzie bez znaczenia dla poziomu energii psa.
- Testosteron- poziom testosteronu zwiększa się, gdy samiec czuje sukę w promieniu 2-3km

Sędziowie kynologiczni promują i preferują psy o b. samczym wyrazie co odbija się na hodowaniu właśnie takich psów. Psy zbyt samcze (co daje o sobie znać nie tylko w poziomie hormonów, ale również właśnie w wyrazie i wyglądzie fizycznym psa) zwykle są psami problemowymi. Testosteron to nie tylko hormon płciowy, ale także hormon rywalizacji/agresji i hormon stresu. Hodowanie bardzo samczych samców prowadzi do występowania osobników o bardzo wysokim poziomie testosteronu a co za tym idzie- z większym popędem płciowym, z większą wolą rywalizacji i bardziej zestresowanych. Będzie to zależne od rasy- niektóre rasy staną się bardziej agresywne, inne takie jak np. pudle czy inne łagodniejsze będą bardziej zestresowane, co będzie prowadziło do problemów np. z gonieniem obiektów.

- hormony stresu

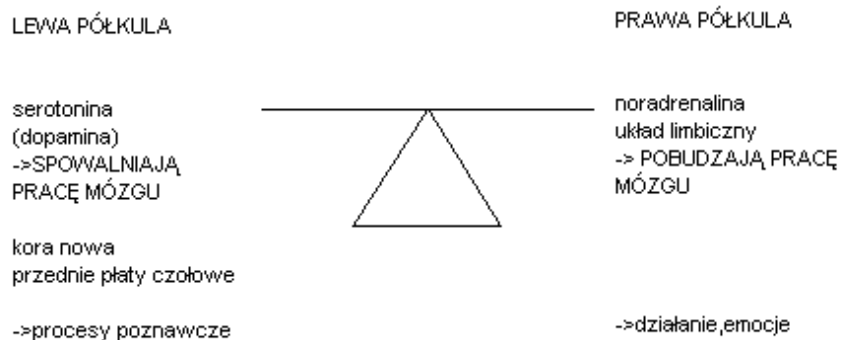
- Adrenalina
- Noradrenalina
- Kortyzol

Adrenalina i noradrenalina szybko osiągają wysoki poziom i szybko opadają. Noradrenalina jest neuroprzekaznikiem i choć jej oddziaływanie jest niezbyt silne, to jest ona obecna zawsze.

Adrenalina wiąże się zwykle z przyjemnymi przeżyciami, kortyzol zaś wydziela się długo a jego poziom utrzymuje się przez długi czas. Po 20 minutach po wydarzeniu jego poziom spada tylko o 50%, wydzielanie kortyzolu wiąże się raczej z nieprzyjemnymi doznaniem.

- Hormon tarczycy- tyroksyna

Niektóre rasy jak np. hovavarty, sznauclery, owczarki, cierpią na niedobór produkcji tego hormonu. Problem niedoboru dotyka zwłaszcza suk. Sierść psów z niedoborem tyroksyny zwykle jest bardzo puszysta lub wręcz przeciwnie- niezbyt obfita. Psy te szybko przybierają na wadze, są bardziej wrażliwe na temperaturę, z zachowania są raczej spokojne i zrelaksowane, gdy nic się nie dzieje, gdy jednak coś się wydarzy ich reakcje są natychmiastowe, nierzadko przesadzone.

WPŁYW DOŚWIADCZEŃ Z OKRESU PRENATALNEGO I SZCZENIĘCEGO

Na zachowanie psów wpływa już okres prenatalny- stres suki w ciąży będzie odbijał się na szczeniach. Znaczenie ma nawet ułożenie płodów w macicy- płód suki między dwoma płodami samców może mieć wpływ na to, że suka będzie bardziej „męska”.

U nowonarodzonych szceniąt adrenalina jest na wysokim poziomie (serce bije b.szybko), po ok.dwóch tygodniach mózg zaczyna produkować serotoninę (co daje się zauważyć w wolniejszym biciu serca). M.Fox w okresie między 3 a 4 tygodniem życia szceniąt przeprowadzał następujące ćwiczenia: umieszczał szczeniata na obrotowym talerzu, podnosił szczeniata, delikatnie je bujał, tym samym dostarczał szczeniutom umiarkowanej dawki stresu co pobudzało mózg do produkcji serotoniny. Z obserwacji Foxa wynikało, że szczeniata poddane takiej stymulacji nie borykały się z agresją, były odważne.

Od 5.tygodnia życia fale mózgowe szczeniata wyglądają tak jak fale mózgowe dorosłego osobnika. Do 5. tygodnia życia szczeniata jest mniej wrażliwe na bodźce. Stąd też nie często widuje się lękliwe szczeniata młodsze niż te 5-tygodniowe- po 5.tygodniu życia łatwiej jest je przestraszyć.

Wczesne traumatyczne przeżycia szczeniata mogą znacznie zaważyć na dorosłym życiu psa.

Hallgren zdefiniował szok jako nagłe przeładowanie systemu nerwowego, który sprawia, że pies reaguje paniką na dany bodziec.

W fazie uśpionego szoku coś przywołuje wspomnienia psa- u człowieka, który był świadkiem np.wypadku może to być widok ulicy, czy ruchu ulicznego.

Im wcześniej pies doświadczy wydarzenia traumatycznego, tym gorzej. Doświadczenie starszych psów nie pozwala zgeneralizować lęku na „cały świat”.

Najbardziej kluczowym momentem jest chwila tuż po wydarzeniu traumatycznym. W takich sytuacjach zaleca się podanie silnej dawki waleriany lub podobnego środka, który zablokuje pamięć krótkotrwałą i zapobiegnie zgeneralizowaniu się lęku.

Istnieje ryzyko związane z długotrwałym podawaniem waleriany (tj. dłużej niż kilka miesięcy), ale jednorazowe, czyli kilkudniowe podawanie tego środka nie stanowi żadnego zagrożenia.

- ZMIANA DIETY

Warto wzbogacić dietę psa o produkty bogate w tryptofan- mięso z indyka, szpinak, brązowy ryż, pestki dyni lub wyciąg z pestek dyni.

Karmy bogate w kukurydzę zawierają tym samym dużo tyrozyny- podstawy do produkcji noradrenaliny, co jest odpowiedzialne za pobudzanie mózgu do działania. Dlatego też karma dla psów z problemami powinna być uboga w kukurydzę (lub w ogóle jej nie zawierać).

Witamina B3, B6, B12 – kompleks witamin z grupy B powinno podawać się razem z tryptofanem. Niektóre psy nie przyswajają witaminy B i wydalają ją razem z moczem (np. Jack russel teriery, owczarki niemieckie). Potrzeba ok. 1-2 tygodni, by zauważyć zmiany po podawaniu witamin. Można je podawać przez całe życie psa.

Podawanie witamin z grupy B zaleca się również psom tuż po adopcji zwłaszcza wtedy, gdy widoczny jest duży poziom stresu u psów.

- STYMULACJA UMYSŁOWA

Im więcej uczymy nasze psy, tym lepiej potrafią one kontrolować sytuację i swoje emocje a tym samym radzić sobie w różnych sytuacjach.

Dobrymi pomysłami będzie zaangażowanie psa:

- w pracę węchową
- w uczenie się nowych umiejętności
- w rozwiązywanie problemów (wyciąganie przedmiotów, otwieranie czegoś)
- balansowanie ciałem

- ENERGIA I MOTYWACJA

- Energia to coś, co pies ma lub nie. Nie da się wykształcić energii u psa, który jej nie posiada. Motywacja to coś, czym można manipulować, podwyższać, motywacja opiera się na potrzebach psów. By trening posłuszeństwa był dla psa angażujący, musi zostać on zmotywowany do wykonywania ćwiczeń.

Jeśli pies czegoś pragnie to blokuje to jego motywację. W sytuacji, gdy ćwiczymy np. chodzenie przy nodze obok innego psa, dla naszego psa większą motywację może stanowić drugi pies. Pies może być wyszkolony np. w poszukiwaniu ludzi na gruzowiskach, ale może w danej chwili nie być zmotywowany, by to robić. Ocenie powinna podlegać przede wszystkim motywacja, jej poziom a nie praca wykonywana przez psa.

Na motywację wpływ mają :

- wczesne doświadczenia
- motywacja zależna jest od rasy
- znaczące są doświadczenia z treningów i w trakcie wykonywania pracy
- pewność siebie psa
- wspomnienie nieprzyjemnych zdarzeń z życia psa
- kontrolujący/ autorytarny przewodnik psa (taki, który nie daje psu możliwości podejmowania inicjatywy, możliwości wyboru; ciągłe chwalenie psa to również kontrolowanie go, ciągłe przemawianie do psa utrudnia mu myślenie i działanie. Chwalenie zarezerwowane jest na uczenie umiejętności, natomiast, gdy pies już pracuje należy mu pozwolić być samodzielnym)
- opóźnione wzmocnienie
- pogoda i temperatura (7 na 9 treningów powinny odbywać się w dobrych warunkach atmosferycznych, powinny być krótkie i intensywne)
- głód i pragnienie
- problemy z innymi psami
- hormony
- kondycja fizyczna (najprostszym sposobem na ocenienie tego, czy pies nie ma problemów z chodzeniem jest przejście z psem tak wolno jak to tylko możliwe. To, czego nie zauważymy w klusie, może być bardzo widoczne podczas bardzo wolnego chodu psa)
- żywienie (znany jest już wpływ tyroksyny i tryptofanu, niezbadany jest jeszcze wpływ witamin i minerałów na zachowanie psa)
- poziom zmęczenia (nie powinno się ćwiczyć tuż przed wejściem na ring, przed pracą pies powinien mieć 2-3h odpoczynku). Przed pracą psu należy się rozgrzewka- np. powolny, długi spacer czy masaż.

ZASADY TRENINGU

- Psa chwalimy z umiarem
- Dbamy o to, by pies nie był przestymulowany (nadmierną, zbyt intensywną pracą, aktywnością fizyczną)

Podstawą przetrwania wilków czy dziko żyjących psowatych było i jest oszczędzanie energii- stąd powolne poruszanie się po to, by oszczędzać siły na atak na zwierzynę. Wilk goni zwierzynę najwyżej raz w tygodniu (w zależności od pory roku).

Psy są zbudowane tak, by pracować nie częściej niż raz w tygodniu. Nie powinny też GONIC częściej niż raz w tygodniu, niezależnie od tego czy to pogoń za piłką czy innym psem. Nawet zbyt częsta pogoń za piłką sprawi, że pies będzie przestymulowany.

- Niedostateczna stymulacja

By ocenić, czy pies jest niedostatecznie stymulowany pomocne będą poniższe pytania:

- ile czasu pies spędza na spacerze (suma codziennych spacerów)
- ile czasu pies spędza na poruszaniu się po ogrodzie? (dla osób mieszkających w domach z ogrodem)
- ile czasu pies spędza na poruszaniu się wewnątrz domu, mieszkania (na witanie osób, zabawie itp.)

Sumujemy wyniki, przykładowo:

- 1,5h spacerów dziennie
- 15 minut spędzonych na poruszaniu się po ogrodzie
- 15 minut spędzonych na poruszaniu się w domu

2 h / 22h odpoczynku

Dla młodego psa to zbyt mało aktywności w ciągu dnia, a zbyt dużo odpoczynku.

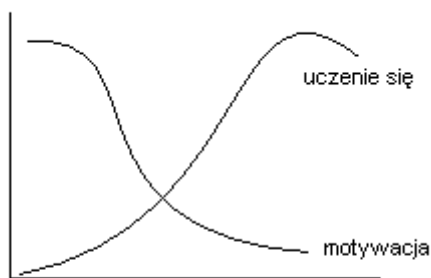
Najbardziej optymalne jest poświęcenie psu ok. 4 h poruszania się, aktywności, dziennie. Hallgren jest autorem dwóch badań wykonanych na dwóch populacjach psów w Szwecji. Pierwsze badanie zostało przeprowadzone na zwyczajnej populacji psów, pokazywało ilość godzin odpoczynku oraz częstotliwość występowania zachowań problemowych. 34% psów w tym badaniu było aktywne przynajmniej 6h dziennie, a ich odpoczynek trwał 18 godzin. 27% psów było aktywne od 4 do 6 godzin, a odpoczywały od 18 do 20 godzin. 39% psów odpoczywało przynajmniej 20 godzin.

Ilość problemowych zachowań różniła się we wszystkich trzech grupach- w grupie psów najbardziej aktywnych 47% właścicieli zgłosiło drobne problemy behawioralne. 75% psów w grupie pośredniej miało problemy behawioralne i prawie połowa właścicieli psów z tej grupy zaznaczyła, że są to poważne problemy. W grupie psów najmniej aktywnych ilość problemowych zachowań była najwyższa- aż 82% właścicieli zgłosiło występowanie problemów behawioralnych.

W grupie drugiej, w badaniu na populacji psów problemowych Hallgren opracował 342 analizy stresu. Okazało się, że niedostateczna stymulacja jest bardzo silnym czynnikiem powodującym problemowe zachowania u psów. 86,5% psów problemowych odpoczywało więcej niż 20 godzin na dobę.

(opracowania badań przedstawione w materiałach dla kursantów)

Wg. Andersa dorosły pies powinien zostawać w domu sam nie więcej niż 5h dziennie. W Szwecji prawo zakazuje zostawiania psa na dłużej niż 5h dziennie.

Krzywa uczenia się wygląda u psów tak samo jak u ludzi. Gdy pies rozpoczyna naukę umiejętności, poziom jego motywacji jest wysoki. Wraz z nabywaniem wiedzy i wykorzystywaniem umiejętności poziom motywacji spada.

Innymi czynnikami obniżającymi motywację są:

- głód, pragnienie
- niemożność załatwienia potrzeb fizjologicznych
- popęd płciowy
- nadwyżka energii
- instynkt łowiecki
- zależność od właściciela
- nowe miejsca, osoby, zwierzęta, sytuacje

Dobrym pomysłem na rozładowanie nadmiaru energii psa są wszelkiego rodzaju zabawy polegające na rozwiązywaniu przez psa zadań- np. schowanie do 10 różnych pudełek, pojemników smakołyków i pozwolenie psu na wydostanie ich. To kilkuminutowe zajęcia skutecznie zajmie psa i obniży poziom energii.

Aż 20% kalorii zużywanych jest podczas aktywności umysłowych.

W nowym miejscu do którego zabieramy psa musimy zapewnić mu czas na zapoznanie się z nowym otoczeniem, dzięki czemu pies rozgrzewa się.

AGRESJA JAKO CZYNNIK WPLYWAJĄCY NA MOTYWACJĘ I ENERGIĘ

Czynniki mające wpływ na agresję:

- geny

W Szwecji, w latach 50' pojawiło się bardzo dużo agresywnych psów rasy chow chow. 10 lat później do najbardziej agresywnych ras należały jednokolorowe cocker spaniele. Następną rasą będą prawdopodobnie golden retrievery, które w wyniku selekcji hodowlanej a właściwie jej braku, w wyniku mody, dużego „zapotrzebowania” na te psy, pretendują do miana agresywnej rasy tego dziesięciolecia.

W prześlizgniętych przez Hallgrena rodowodach psów na 18 pokoleń jeden reproduktor użyty był aż 23 razy!

- zdarzenie przed narodzeniem, w łonie matki
- doświadczenia z okresu szczenięcego

- doświadczenia z późniejszego okresu życia
- hormony
- frustracja
- stres
- ograniczona możliwość poruszania się
- ból, choroba
- braki żywieniowe
- problemy z postrzeganiem zmysłowym: przykładowo na zmysł węchu wpływ mają roztocza w nosie, ciąża urojona, kaszel spowodowany infekcją, zespół Cushinga, niedoczynność tarczycy (Lawrence Meyers, 1986).

Problemy ze zmysłem węchu lub słuchu (z psami głuchymi pracuje m.in. Barry Eaton), nie mają na ogół negatywnego wpływu na kontakty socjalne psów. Inaczej jest w przypadku uszkodzeń wzroku, które bardzo upośledzają kontakty socjalne psów.

- bronienie szceniąt i dzieci
- wsparcie od właściciela czy innego psa
- separacja
- terytorium

Anders zaprezentował nam przykład tego, jak laik, osoba, która nie jest weterynarzem, może w bezpieczny i prosty sposób spróbować ocenić, „zbadać” kręgi psa i ocenić, czy wszystko jest w porządku z kręgosłupem psa. Samodzielnie możemy również masować psa- delikatnie palcami po kręgosłupie, płaskimi dłońmi po ciele psa. Zobaczmy, czy pies może skręcać głowę w górę i dół, w prawo i lewo oraz czy ciężar ciała psa jest równomiernie rozłożony, zwróćmy też uwagę na to, czy oczy psa mają taką samą wielkość (nierówna wielkość oczu może świadczyć np. o problemach z zębami).

Wynik badania pokazał, że kręgarze wykryli anomalie kręgosłupa u 63% psów (27%- odcinek szyjny, 67%-piersiowy, 72%- lędźwiowy).

Spośród psów, które miały problemy z kręgosłupem, 55% sprawiało również jakiegoś rodzaju problemy behawioralne. Wśród psów, u których nie wykryto żadnych anomalii w kręgosłupie, tylko 30% sprawiało problemy behawioralne. Wśród psów, które były nadpobudliwe i agresywne, aż 78% miało problemy z kręgosłupem. Anomalie kręgosłupa wydają się powodować irytację, której rezultatem jest reakcja stresowa, agresja lub strach (*materiały przekazane podczas seminarium*).

Najczęstsze przyczyny anomalii kręgosłupa to: utykanie w czasie dorastania, wypadki (utrata równowagi, ataki innego psa, zmuszanie do przyjęcia przez psa pozycji „waruj”, itp.), ciągnięcie na smyczy.

Wśród psów, które miały problem z szyjnym odcinkiem kręgosłupa 91% było szarpane gwałtownie na smyczy lub same ciągnęły od dłuższego czasu. Ryzyko wzrasta, gdy pies nosi np. łańcuszek zaciskowy. Mięśnie wokół szyi u psów noszących łańcuszek zaciskowy są zbyt napięte, by amortyzować szarpnięcia.

W Szwecji używanie (ale nie posiadanie czy nabywanie) obroży elektrycznych, kolczatek, łańcuszków zaciskowych jest zabronione.

Słowo na koniec? Ja osobiście byłam oczarowana osobą Andersa Hallgrena, jego otwartością, poczuciem humoru a przede wszystkim jego wiedzą, doświadczeniem i chęcią przekazywania jej słuchaczom. Seminarium trudno nazwać czysto teoretycznym- wykłady wzbogacone były

filmami czy krótkimi pokazami na psach, które uczestniczyły w seminarium. Wszystko to sprawiło, że z seminarium wróciłam bogatsza o nową wiedzę i bardzo, bardzo zadowolona.